

Élni, dolgozni, fejlődni

Műteremlátogatáson Szabolcs Péternél

Parányi óspark közepén áll a hajdani, kúriaszzerű nekeresdi iskolaépület, ahol ideiglenes helyet kapott Szabolcs Péter új műterme is. Egy éve került ide a művész az egeri szobrászati iskolából: rendelkezésére bocsátottak egy tágas termetet, ahol a hegesztő-apparát, a lemezvágó, a fűrész és a többi, talán szokatlannak tűnő szobrász-kellék már zavartalanul működhet. Valóban: a szobrászt inkább a vesével, semmint a hegesztőpisztollyal kapcsolja össze a köztudat. Csakhogy ez a fiatal művész szívesen kísérletezik az anyaggal.

Ilyen öles vasieméhez bizony elkel a nehéz szerzőszám — mutatók rá egy hegesztett lemezekből szerkesztett spirálra, amelynek közepéből egy emberalak zuhan furcsa, fájdalmat sejtető magányban a semmibe. — Mi a kompozíció témája?

Komarov úrhajós emlékművét szeretném elkészíteni, miután itt, Nekeresden végre lehetőség nyílik ilyen munkára is. Egyike vagyok annak a négy szobrásznak, akik felkérték, hogy vegyen részt a pécsi Uránvárosba kerülő szobor pályázatán. A spirálban ott marad az élet folyamatából kilépő ember helye, de nem merev szimbólumként, hanem mintegy élő emlékeztető jelezve, amely egyben olyan nemes példa is, amit követni kell, betöltve a távoztával keletkezett űrt. Kedves munkám, bízom benne.

Joggal, hisz' gondolatgazdag és valóban újszerű, új lakótelepre illő kompozíció. De található itt gipszből, azaz hagyományosabb anyagból készülő szoborterv is. Láthatóan ugyancsak köztéri alkotásnak szánja: mintha két, egymást segítő ember küzdene az előrehaladásért.

Igy van, sokáig nem kaptam köztéri szoborra megbízást, most viszont Letenyén egy felszabadulási emlékmű, Egerszegen pedig a Zrínyi-büsztt áll már, s Kanizsán is hamarosan helyére kerül egy másik mellszobor, amely Zempléni G-öz fizikust ábrázolja, s még néhány más munkám is készült. Minden szobrász arra vágyik, hogy alkotásait tömegek láthassák, azaz köztérre, középületbe kerüljen a műve. Számomra is ez jelenti a legtöbbet a művészi érvényesülésben, ugyanis ismét csak így kerülhetek meg közelebb a zalai emberekhez. Márpedig itt élek, dolgozom immár több éve, s nem csupán egyre erősebb, sok esetben baráti kötés kapcsol a zalaiakhoz, hanem az a tény is, hogy munkám, fejlődésem aligha képzelhető el a környező társadalom támogatása, inspirálása nélkül.

Talán ezt a másik emlékmű-tervet is ilyen inspirálás indította el?

Természetesen, ugyanis valamikor még Tenk László, Egerszegen katonaszkodott festőbarátommal beszéltem arról, hogy egy szobrot készítsünk, a hősi halált halt honvédek emlékét megőrzendő. **Bejátszások, tisztelt elbeszélés-**

sej alapján fogant meg bennem a szobor terve, s hamarosan talán a helyére is kerül az emlékmű. Sokáig úgy tartottak számomra, hogy inkább csak rézdomborításokat készítek. Szó se róla, kedvelem ezt a műfajt, és most is van megbízásom domborított portréről, ám úgy érzem, talán már kipróbálhatom az erőmet ilyen nagyszabású, köztéri munkákon. Nem mintha végére értem volna a tanulóéveknek!

Vagyis más terv, elképzelés is akad a tarsolyában még. — Igen, mert van, ami inspiráljon. Egy szegedi szobor-pályázatra például a földosztás gondolatát akarom kifejező, közérthető formában megörökíteni. A technikai részletek, s az elképzelt kompozíció körülményei helyett inkább azt mondanám el, hogy nem kis feladat hitelesen, élően felidézni a felszabadulás korát és emberét, márpedig másként nem érdemes. Ha félretekintem a szerszámokról, most ezen a terpen tündököm. Talán a néhány nap múltán megnyíló, ideai egervári művésztelepen is megvitátjuk a mai emlékmű-szobrászat problémáit, hiszen hozzám hasonló, jórészt harmatcás szobrászok jönnek az ideai művésztelepre.

Nagy név lesz köztük? És a baráti országokból is jön művész újra?

Nagy név? Nem, inkább fiatalok, vállalkozó kedvű szobrászok jönnek, akiket érdekel a megye és az újra feléledőben levő művésztelep élete. S jönnek külföldiek is, összesen húszegynéhányan leszünk. Ennyi szobrász pedig már sokat tehet majd Zalaegerszeg és a megye művészeti jelenének fejlődéséért. Nem lesz üres hát számomra a nyár második fele sem. És ez így van jól.

Dávid Antal

MEGVAN MINDEN

Hát, fiam, amióta aluljárón kell kijönni a Déli-vasútról, megbolondul a magamfajta vidéki ember. Össze-vissza járok a sok lépcsőn, folyosón, s mégse találok azt a villámot, amelyiket keresem. Ki tud pontos lenni, ha csak ide-oda futkos, azt se tudja, mit akar? Nem való ez nekem. Megvénültem, s a legjobb otthon. Éjszaka kinézek, látom a Göncöl szeke-rét, tudom, hányadán áll a világ. Még egyet szundítok kakasszóig, s akkor felbödül valamelyik motor, mennek munkába. Nappal csak öregek s kisgyerekek vannak a faluban. A többi szanaszét. Mérnök, esztergályos, katonatiszt, szerelő, tanár, hivatalnok. Nekem is sokszor mondták, hogy büszke lehetek rád. Nekem már csak a dohány, meg egy félliter bor legyen, az is elég. Nem kívánok mást. Termőre fordult az a rizling-szilváni, amit még ketten ül-

MÉRLEGEN AZ ELMŰLT TANÉV

Közelebb a párthatározatok gyakorlati megvalósulásához

Interjú Kovács Lajossal, a megyei tanács művelődésügyi osztályvezetőjével

Elkészültek az összegezések megyénkben is az elmúlt oktatási év tapasztalatairól. Az elemzések lényege az, hogy az 1973-74-es tanév során végzett sokrétű, előrelépést célzó munka egyértelműen közelebb vitte az iskolákat, oktatási intézményeket az ismert párthatározatok gyakorlati megvalósulásához. Nyilatkozatában ezt hangsúlyozta Kovács Lajos, a megyei tanács művelődésügyi osztályvezetője is, akitől a tanév tapasztalatairól érdeklődtünk.

Konkrétan, milyen eredményeket hozott a megyében az elmúlt tanév, az oktatásügy előtt álló tennivalókat tekintve?

Egy termékeny, ugyanakkor túlfeszített évet zártunk, amely azért számos látványos és jelentős eredményt hozott. A IV. ötéves terv során például 1250 fős óvodai férőhely-bővítést terveztünk, ám ez — száz férőhely hiján — már 1973 végére megvalósult. 1974-75-re pedig 800 férőhely-fejlesztést igényeltek a tanácsok, amit annak idején túlzottnak tartottunk, ám a tényleges előrelépés mégis 850 férőhely lesz! Vagyis máris a tervezett másfélszerese megvalósult. Nagy és komoly változás az is, hogy két járásban már teljesnek mondható az iskolaelőkészítő tanfolyamok bevezetése. Az általános iskolákban a legfontosabb mutató a szakrendszerű oktatás százalékos aránya. A tanévben végre átléptük a bővítés határát, azaz e téren most már az országos átlag fölé került a megye, hiszen több mint 97 százalékos lett Zalában a szakrendszerű oktatás aránya. És még egy változásról hadd adjak hírt! A tanácsok áldozatkészsége, a minisztériumi támogatás és a rendelkezésre álló források koncentrált felhasználásának eredményeként az általános iskolai alapszereket biztosításában, a tanév során az országos 17. helyről az első helyre került megyénk.

Több új oktatási intézménnyel is gyarapodott a tanévben a megye, illetőleg gyarapodott még az öszt. Mit jelentenek ezek a munka korszerűsödése szempontjából?

Várhatóan az oktató-nevelő munka hatékonyságának újabb, kedvező változását hozták meg. A középfokú oktatásban a legnagyobb eseménynek a szakmunkásképző intézetek tanácsai irányításba történő átadása bizonyult, s e területen került sor a legjelentősebb fejlesztésekre is. A megye két városában új műhelyrendszerek léptek az elmúlt évvel a korszerűsödő szakmunkásképzés szolgálatába, most pedig egy új kollégiumi komplexummal kezdhetik

ma is a négy osztály sikeres elvégzése jelenti a korábbi érettségi helyett, de az érettségikre is új módon került sor az idén. Ezenfelül a 3. testnevelési órát is általánosan bevezettük, továbbá a felnőttoktatásban jelentősen felütné — majd tisztesítésére — a dolgozók általános iskolájában résztvevők száma az elmúlt tanévben. Ezek voltak a lényegi változások, s egy minisztériumi vizsgálat megállapításainak, valamint saját tapasztalatainknak a birtokában most már egyértelműen lesozgezhetjük, hogy megyénkben is megfelelően vizsgázott az új gyakorlat. Ha nem is nagy mértékben, de csökkent a tanulók terhelése, a házi feladatok pedig normalizálódtak. Vizsgálatok pedig jelentősen csökkent a bukások aránya, s immár csak eszört jelenség volt nagyobb mérvű előfordulásuk a megyei tanintézetekben. Mondhatnám: inkább csak egyes iskolákhoz, osztályokhoz, nevelőkhöz vezetett e téren felmérésünk, oda, ahol nem éltek megfelelően az új-jal. Igen nagy jelentőségű változásnak tartjuk, hogy egy sor iskolában tornainnepségekre került sor. Ez jelzi a testi nevelés fontosságának felismerését, azt, hogy a testi nevelés most már remélhetőleg rövid időn belül megkaphatja azt a helyet a nevelés rendszerében, amit be kell töltenie az egészséges és értelmes nemzedékek felnevelése érdekében.

Szóba került az új rendszerű érettségi. Milyen tapasztalatokat hozott ennek bevezetése?

Egészen röviden: nálunk is idősebb lett az érettségi az új szabályok hatására. Talán a „megfelelt” és a „dicsérlettel megfelelt” minősítés közé egy „jól megfelelt” is ilkelne azért... Feltűnő viszont, hogy a tanulók és szüleik még egyáltalán nem érzékelték, hogy — amint már említettük — a négy osztály elvég-

már a négy osztály sikeres elvégzése jelenti a korábbi érettségi helyett, de az érettségikre is új módon került sor az idén. Ezenfelül a 3. testnevelési órát is általánosan bevezettük, továbbá a felnőttoktatásban jelentősen felütné — majd tisztesítésére — a dolgozók általános iskolájában résztvevők száma az elmúlt tanévben. Ezek voltak a lényegi változások, s egy minisztériumi vizsgálat megállapításainak, valamint saját tapasztalatainknak a birtokában most már egyértelműen lesozgezhetjük, hogy megyénkben is megfelelően vizsgázott az új gyakorlat. Ha nem is nagy mértékben, de csökkent a tanulók terhelése, a házi feladatok pedig normalizálódtak. Vizsgálatok pedig jelentősen csökkent a bukások aránya, s immár csak eszört jelenség volt nagyobb mérvű előfordulásuk a megyei tanintézetekben. Mondhatnám: inkább csak egyes iskolákhoz, osztályokhoz, nevelőkhöz vezetett e téren felmérésünk, oda, ahol nem éltek megfelelően az új-jal. Igen nagy jelentőségű változásnak tartjuk, hogy egy sor iskolában tornainnepségekre került sor. Ez jelzi a testi nevelés fontosságának felismerését, azt, hogy a testi nevelés most már remélhetőleg rövid időn belül megkaphatja azt a helyet a nevelés rendszerében, amit be kell töltenie az egészséges és értelmes nemzedékek felnevelése érdekében.

Szóba került az új rendszerű érettségi. Milyen tapasztalatokat hozott ennek bevezetése?

Egészen röviden: nálunk is idősebb lett az érettségi az új szabályok hatására. Talán a „megfelelt” és a „dicsérlettel megfelelt” minősítés közé egy „jól megfelelt” is ilkelne azért... Feltűnő viszont, hogy a tanulók és szüleik még egyáltalán nem érzékelték, hogy — amint már említettük — a négy osztály elvég-

zése is középiskolai végzettséget jelent, hiszen a megye középiskolájában mindössze egy fiatal akadt, aki nem jelentkezett érettségire.

Nyilván marad bőven tennivaló — a kedvező összkép ellenére — az elkövetkezőkre is.

Természetesen, s ezért néhány ügyre fel kell hívunk a szakmai és a tágabb közvélemény figyelmét, a Zalai Hírlap nyilvánosságát is megragadva. Nagyarányú szemlélet-változást kell például végrehajtani a szülők, a diákok és a nevelők körében. Ez vonatkozik többek közt az oktatás céljára, az órákra, a tehetség megítélésére, a tanulószemlélyre stb. Magyarán: az oktatáscentrikusságot kell feloldani a közvéleményben, s egy olyan nevelési rendszer érdekében, amely három egyenlő dolgot állít a középpontba: a jellemet, a szellemet és a fizikumot. Nem kevésbé fontos cél az is, amit úgy fogalmazhatunk meg, hogy arca a nevelés felé! Ennek érdekében az új tanév-től kísérletileg előkészítjük a megyében is az állampolgári és a családi ismeretek oktatásának bevezetését az iskolákban. Új tárgyakról van szó, (Folytatás a 8. oldalon.)

Lockner László

Radnóti

Gyermeki arcod élnezem a kepen — élnek a fények — égve kitarja szíved szomorú zörejét a tekintet; partjain árkokat karcoltat nem ezrek az évek — mily fiatal vagy, örökre a harminc évedet éled — megmerevedve, papírba maróva így őriz a vegyszer, s így temetődtől versek hantjai közt el az álmod. Hangod az abbai sírba bezárta a föld harapása, és nem lesz soha már a kilencedik ecloga készen; meg nem írodott versoraid tehetetlen íriben nyúlok utánad — elérni ki tudna? Talán, ha az utcán hajvanót évesen átmosolyoghatnánk mosolyodra — megfőrtetett, keserű ajakú, eleven megalázott.

Mint kora hajnali, s esti imákon a biblia, az vagy most nekem — úgy fogom újra, meg újra kezembe a könyved — nappali éjek után menekülve az elme szavadra, áhítotik melege, hogy érdemes emberi tartást, s élni tanuljon, e nyugtalan égő, vágyteli korban.

a hordásban segített, akkor roppant meg benne valami, s elrekkent a leányka, a hugod. Azután már nem akartunk több gyermeket, minek? Elég egy, amit szerzünk neki marad. Legyen mindene. Az új világban is csak azt néztük. Gimnáziumba adtuk s kezd-tük felhúzni az új szobát. Palával fedtük be az egész házat, eleget volt szalmás. Amikor megcsinálták a vízvezetékét a faluban, azt is behozattuk. Fűrdőkád, vízmelegítő, porcelán véce. Minden évben valami, ahogy kiterveztük. Építhetnénk még egy szobát, azt mondtad, hazajössz doktornak.

Most megvan minden. En már alig dolgozom valamit. Nyugdíjas vagyok. Nyugdíjas paraszt! Ilyent nem hallottam azelőtt. Csak az öreg Nagy Gyurit tartotta el a fia, aki állatorvosnak tanult. De a csudájára jártak. Nekünk elég, ami van, megélünk. Nyugdíj, földjáraadék, háztáji szőlő. Az idén olyan volt a must, hogy felárat kaptunk érte. Pedig nem tettem belé egy dekát sem, megmondhatja a boltos, hogy

havonta egy kiló cukrot veszünk, azt is a tejeskávéba, anyádnak. Reggel megnézem, milyen az idő, iszom egy pohárka töröklypálinkát. Kívánja a szerveztem. Azt mondja a körorvos, hogy annyit nyugodtan ihatom, ilyen öreg csontnak jól tesz. Megkeve-rem a hízók moslékját, a szomszédból ideadják a maradátkot, ángyod is hoz egy-egy vödörre valót a napköziből. Az egyik hízó lesz száznyolcvan kiló, a másik másfél mászás. Elég az nekünk. Délután süttetem a hátam a nappal, mert a vállam egész télen szagot. Krumplít főzök a régi katalánban. Emlekszel, amikor beléestél? Este nézzük a szindarabot, de én mindig elalszom, anyád szokott felkölteni, hogy oltsam el, mert vége. Olvasok is, persze. A Néplapot. Könyvet inkább csak anyád, ha ráér. Telen. En már öreg vagyok az efféléhez. A nyáron itt volt egy íróféle, megkínáltam borral, s ő adott egy könyvet, amit ő írt. Azt se tudtam végig olvasni, mert leragad a sze-

mem a sok betűtől. Megvénültem, na. Elfáradtam. De minden megvan, amit terveztünk. Megvettük a rendelőt is. Jó vásár volt. Úveges szekrény, fehér ágy, amire a beteget fektetik, ha vizsgálják. Üvegtetejű asztalka, mindenféle kések, ollók, csipetők, ki tudja, miféle szerszámok, amiket ti használtok. Elköltöztött a gazdája, olcsón adta. Minden megvan. A ház, a szőlő, diploma, rendelő, autó. Minden a tiéd, nem osztozol senkivel.

Azt már nem tudom, hogy újra kezdeném-e. Minek? Ha a hugod megmaradt volna, születik meg vagy három gyermek, eszünkbe sem jut, hogy neked jobb lesz egyedül. Akkor kezdtünk másképpen tervezni. Sikerrült. Most megvan minden, nem kell tovább gürölni. Hát hogy a fenében ne vol-nék büszke! Akár mehetek a föld alá dicsőségemben. Megrohadni! Most itt a neved, doktor Magyar János. Márványon, arany betűkkel... Hogy élte huszonnyolc évet. Nem osztozol senkivel!